

Katedra trestního práva

POSUDEK

oponenta na diplomovou práci studenta Tomáše Havelce na téma:

„Lichva“

Autor si pro svoji diplomovou práci zvolil zajímavé, ovšem málo obvyklé téma, ke kterému existuje poměrně skromná odborná literatura i judikatura s čímž souvisí i poměrně nízký počet případů stíhaných v trestním řízení.

Diplomovou práci autor rozdělil na úvod, následujících devět kapitol, závěr a cizojazyčné (anglické) resumé.

V úvodu se autor věnuje důvodům výběru tématu do určité míry i historickému vývoji tohoto institutu (trestnému činu), příčinám nízkého počtu těchto stíhaných trestných činů i obtížím při výkladu trestněprávního pojetí lichvy.

V první kapitole autor provádí výbornou analýzu definice pojmu lichva, ale závěr, k němuž dochází, se mi jeví jako poměrně velmi obecný (s. 5).

Kapitola druhá obsahuje velmi podrobný historický, náboženský i kulturněpolitický pohled na lichvu, a to od starověku až po období liberalismu 19. století (v tomto ohledu zaznamenává mj. rozdílné názory Adama Smithe a Jeremy Benthama na stanovené horní hranice úrokové sazby).

Třetí kapitola je, na rozdíl od předchozí, poměrně stručná, i když je opět věnována historickému vývoji lichvy, tentokrát v českém, rakouském a československém trestním právu až do přijetí předposledního trestního zákona č. 140/1961 Sb.

Čtvrtá, opět velmi stručná, kapitola je věnována předchozí úpravě lichvy a sice v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb.

Současnou právní úpravu lichvy v občanském právu, konkrétně v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb., obsahuje pátá kapitola, v níž autor provádí výklad institutu lichvy, opíraje se zejména o respektovaný komentář občanského zákoníku a monografii Ladislava Koudelky. V této souvislosti provádí i výklad takových institutů občanského práva jako je úročena půjčka, zástavní právo, smluvní pokuta a exekutorský zápis.

Až šestá kapitola je věnována trestněprávní úpravě lichvy v současně platném (účinném) trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. Je pozoruhodné, že tento nový trestní zákoník v podstatě

převzal (až na znak výdělečnosti) konstrukci trestného činu lichvy z předchozí „socialistické“ právní úpravy. Autor v této kapitole podává do značné míry komentářový a doktrinální, ovšem přesný, výklad jednotlivých zákonných znaků tohoto trestného činu. Neopomíná ani několik málo judikátů publikovaných na toto téma. V této kapitole je též provedena komparace trestného činu lichvy s jinými srovnatelnými trestnými činy, a to zejména pokud jde o jejich jednočinný souběh a jeho vyloučení. Autor se věnuje rovněž důležité otázce subsidiarity trestní represe, zejména v souvislosti s posuzováním lichvy podle občanského a trestního práva. Druhý oddíl této kapitoly obsahuje procesní aspekty trestního řízení o trestném činu lichvy a provádí v tomto směru i výklad nejpoužívanějších důkazních prostředků.

Několika publikovaným i nepublikovaným judikátům je věnována 7. kapitola práce.

V osmé kapitole, rovněž poměrně podrobné, je provedena komparace s právními úpravami lichvy zejména se sousedními Německem a Slovenskem, ale ve stručnosti i s rakouskou a italskou právní úpravou.

Devátá kapitola provádí analýzu lichvy jako sociálně patologického jevu. Ani k obsahu této kapitoly nemám zásadní připomínky.

V závěrečné kapitole autor provádí shrnutí diplomové práce včetně námětů na zlepšení stávajícího stavu.

Diplomová práce byla napsána v odpovídajícím rozsahu, má logickou strukturu a je opřena o početnou odbornou literaturu i judikaturu, přičemž je zřejmé, že autor při jejím zpracování pronikl do hloubky tématu. Výhrady nemám ani k formálně gramatickému a stylistickému zpracování této diplomové práce.

Proto tuto diplomovou práci předběžně hodnotím prvním klasifikačním stupněm, ovšem jen za předpokladu, že bude stejně výtečně obhájena. Při této obhajobě by se autor měl zaměřit mj. na otázku výkladu lichvy v občanském a trestním právu a na zastropování horní hranice úrokové sazby.

V Plzni 2. 5. 2019

JUDr. Jindřich F a s t n e r
oponent diplomové práce

